

Lesnika ali gozdna jablana (*Malus sylvestris*)

Poimenovanje lesnika ima svoj izvor v nekdanjem poimenovanju gozda z besedo les. Vrsta jablane (*Malus sylvestris*), ki je predstavljena v nadaljevanju, je namreč pogosto zastopana v sestojih mešanih gozdov ter v gozdnih robovih. Govorimo torej o jablani, ki izhaja iz gozda (lesa), odtod torej ime gozdna jablana oz. lesnika, najdemo jo pa tudi pod imenom divja jablana. Seveda so tudi pašniki, grmišča ter jase pogosta mesta nahajanja te vrste jablane.

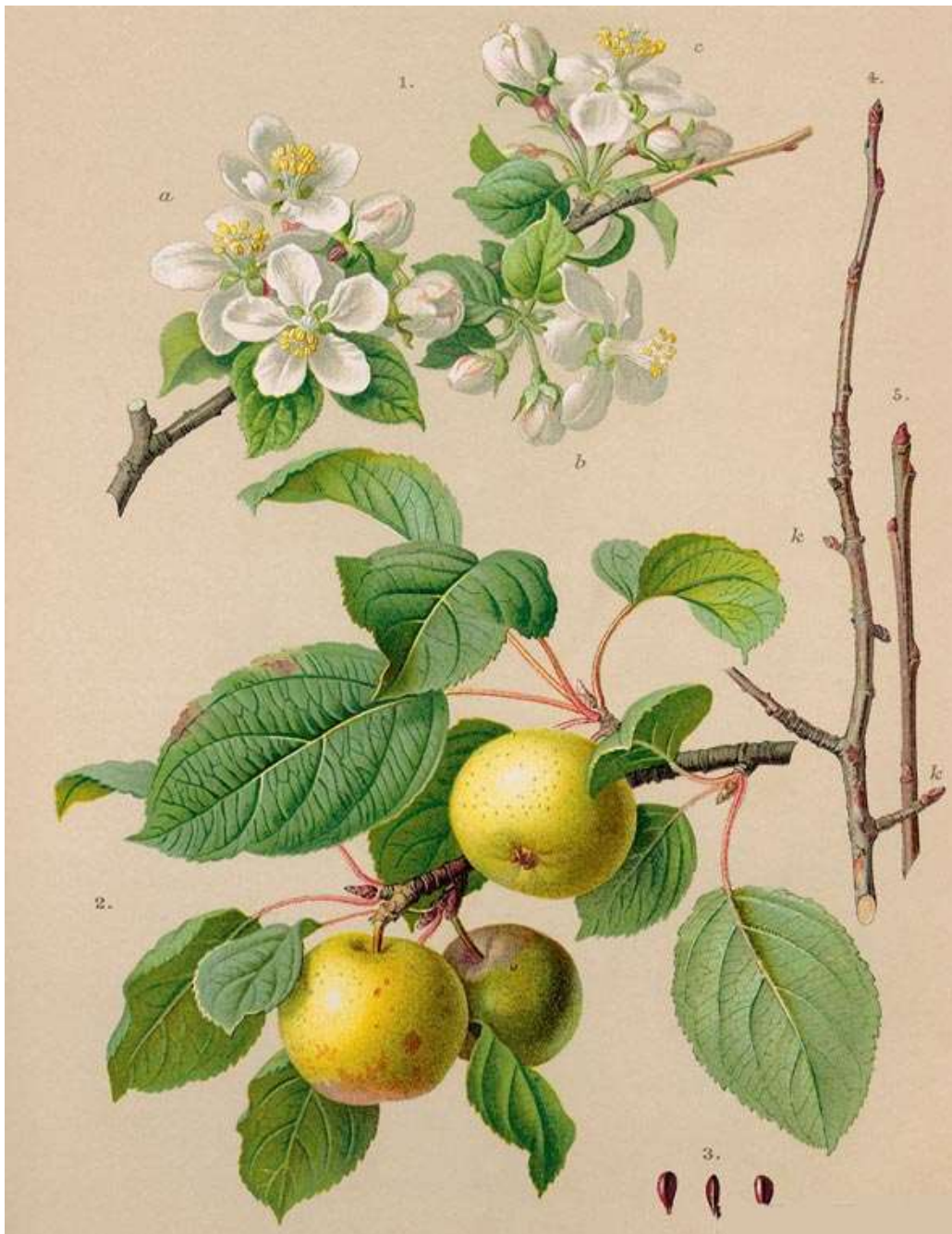
Drevo lesnike ima razvejano krošnjo ter v višino lahko zraste do 10 m. Poganki so obrasli s trni. Listi so značilno jajčasti ter imajo žagast rob. Plodovi so okrogli in dosežejo do 4 cm v premeru. Običajno imajo po 10 drobnih rjavih pečk. Najpogosteje so zeleno do zelenorumeno obarvani. So zelo trpki in kisli, šele s prvo pozebo postanejo nekoliko boljšega okusa. Plodovi vsebujejo veliko pektina, zato jih nekateri uporabljajo kot sredstvo želiranja pri predelavi drugega sadja. Plodovi so primerni tudi za pripravo samostojnih marmelad in džemov. Posušene plodove lesnike so v preteklosti uporabljali za pripravo čaja, sveži plodovi lesnike pa so lahko odlično izhodišče za pripravo najboljšega kisa. Ta, pomešan z medom in vodo, krepčilno deluje na telo. V starih časih so kis iz plodov lesnike uporabljali za dober vid, proti utrujenosti, zastrupitvam, visokemu pritisku, bolečinam v sklepih ter pri zdravljenju opeklin. Tudi za pridelavo jabolčnega vina, tolkeca, mošta oz. bunkovca so plodovi lesnike še danes zelo iskani.

V preteklosti so mlada, nekajletna drevesa lesnike, iz gozda prenašali na domač travnik, pašnik ali sadovnjak ter jih uporabili kot osnovo (podlago) za cepljenje žlahtnih jablanovih sort. Takšna drevesa lesnike so bila namreč dobro prilagojena na lokalne pridelovalne razmere ter zato uspešna v rasti in razvoju. Za pridobivanje jablanovih sejancev še danes marsikje uporabljajo pečke odbranih lokalnih lesnik. Potrebno je še dodati, da je danes na trgu variabilnost lastnosti lesnik zelo velika, tako da se kot lesnike ponujajo že tudi večji plodovi različnih oblik, barv in okusov. Pri večini poznavalcev lesnike pa bodo lastnosti njenih plodov ostale zapisane s pridevniki kot so majhen, kisel, trpek ter zelen.

Boštjan Godec
Kmetijski inštitut Slovenije

Plodovi lesnike so okrogle do rahlo podolgovate oblike ter običajno od 2 – 4 cm veliki. So zeleni do zelenorumeni ter na bolj osvetljeni strani lahko tudi rdečkasto obarvani. So kislega in trpega okusa. (foto: B. Godec)

Tako je bila lesnika s sliko predstavljena v eni izmed evropskih pomoloških zbirk. Lesniko najdemo v tujih jezikih pod imeni holzapfel (nem.), melo selvatico (it.), pommier sauvage (fr.) ter wild apple oz. european crab apple (ang.).